

САНА ОЛОХ

ССКП Чурапчытаагы райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын оройуоннаагы Советын органа.

Хаһыат 1931 сыл
алтынньы 15 күнүттэн
тахсар
№136 (4559)
1974 сыл
СЭТИННЬИ
14
КҮНЭ
ЧЭППИЗР
Сыаната 2 харчы

ТУТААХ СЫЛЫ СИТИҢИИНЭН ТҮМҮКТҮӨХХЭ!

ҮЛЭБЭ ҮТҮӨ КЫАЙЫ

ССКП Кини Комитета ССРС Верховнай Советын Президиума, ССРС Министрдерин Советта Узбекистан үлэһиттэрин улахан кыайынан — государство хлопогы атыылааһынна ылыммыт социалистическай абалэ-тэлистибалэрин толорбуттарынан истинник эбэрдэлэтилэр.

Узбекистан хлопогы үүнэрээччилэрэ государствода 5,2 мөлүйөҥ тонна хлопогы атыылаатылар. Урукку өттүгэр маанык сатыылла кытэ.

БЫЛААННАРЫН АНАРДЫЛАР

Хатылы, Степан Егорович Протодакенов директордаах өртүнэ предприятие табаар өргүрүтөр пилетка тутуах сылын 10 ыйдаах былаанын 109,1 бырыһыан толорбута. Ол иһигэр алтынньы ыйдаа-рына — 103,3 бырыһыан.

Предприятие сатта мада-һыаннара үчүтэйдик үлэстэ-тилэр. «Бочуот Энага» орден-наах Марина Степановна Ба-ранкова уонна Степан Степа-нович Баранков, Егор Иллари-ич Сленцов сыйадысыйдыр мадаһыаннарын коллективта-ра былааннарын 111—118 бырыһыан тилортоотулар. Мааны кооперацияда чилиэни-ин хабыы уонна пай үбүн киллэрин соруудахтара азия аһарылынылар.

Бастакы сонорго

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаагы отделение-тин кадровой булчуттара Г. К. Батарин, Н. Г. Захаров уон-на К. В. Семенов балачча булчуттарынан туһунаа сураах кэлэ. Инилэр тинигэ хаамтылар, кырынааһы сонордооту-лар.

Григорий Кузьмич Батарин 70-ча тинигэах уонна ха-да кырынаастаах эргилинэ. Атыттар аһа балачча күндү туулаагы буатаатылар.

Отделениетаа дириэктөр-булчуттар сонор суолун тутан аһа бэрэ сыраһаһаллар.

С. ПЕТРОВ.

Дулба аспарар

СОЛОВЬЕВ, Мария борооннорго эби аһылыгы дэлэйдик ситин күүрүстүтэн тэрэллэбитэ. Оттон аһынык турар хитинноругар 34 дьалаа билэтин да ситэ-хотэ оннун була-лыт.

Оһон кооперативну өтөрүүнү күүрүдэр, фермалар аһын «КВ» котеллары тигиһэччи үлэһиттэр туһугар Субуруускай аатынан совхоз биир чулуу механизатора Гавриил Данилович Николаев бу күнүгө дууһаны аспарыта үрдүк тааһары-лаахтык үлэһит. Сменатаагы нурматын аһа толорор.

БИҢИГИ КОРР.

Татьяна бороонноро

срания эбиллинилэр. Ол аһа, 15,5 кг улаатаннар, 667 кг прироста биэрдилар.

Кырдыаах сүөгүһүт тур-нут биир бороонун кыстык устата 85-тыи кг толорбутун крөһтэ уктоннорор былаан-наа.

Н. ФЕДОРОВ.

Эрлийн Эристин аатынан совхоз Хонтодоотуу отделе-ниетин Ат Урланыт фер-матын бороон крөһөчүгө Г. Г. КАРНОВА эбэр сыйыт-тан сүөгү иһигиһэах үгүс сиратын биэрбит биир кыр-дыаах донна оһыттаах үлэ-һит.

Кини сыйаһын кырдыаах биэрбит. Оһукаларын кыстык устата иһигэр-аһаахтар. Кылэһитан былаан куттары туһугар сүөгүдэрин барма-рын кыһынааһын иһигэр, үгүсэйдик толорбутун кэлэ.

Татьяна Гаврильевна бы-лыт 39 бороонку туһуга. Ба-рыларын тус-туса арааран крөһ. Эби аһылыгы дэ-лэйдик ситэр. Кыстык ма-нааһын иһигэр хаа биэрди-ти бороонку аһын 458-тыи

Көкүл, тэҥ республикалар союзтарыгар

ХАҤААНЫСТЫБАНЫ КОММУНИСТ САЛАИАР

ТУРКМЕНСКАЙ ССР. Марыйскай уобалас Марый-скай оройуонун «Туркменистан» колхозугар предсе-дательинан үлэһит Майе Курбанмурадованы кыра-тыттан улаханьаах тийэ билэлэр. Коммунист М. Курбанмурадова колхозу үһс сылым салайар. Кол-хозтаахтар дохуоттара улаатан иһэр. Быйык колхоз дохуота 3 мөлүйөҥ солкубайга тийдэ. Ити аастыт 3 сылааааар үс төгүлүнэн элбэх.

М. Курбанмурадова аһаабаат энергиялаах, дьонго сэрэгэтих, үгүс суобастаахтык сыһыаннаһар буолан дьон ыгыктабылынан туһанар. Кини тоһууга, ферма-ларга машиннай паркарарга барытыгар кылдыар. Колхозка гектар аһыттан 30 центнер хлопогы тоһу-наллар.

СНИМОККА: Туркменскай ССР Верховнай Советын депутата, «Туркменистан» колхоз председателэ М. Курбанмурадова (уһа) механизатор кыргыттар Б. Бек-шеваны (хаһас) уонна Б. Хангельдиеваны хытта бэ-сиздэлэлэр.

Н. ХАЛЛЫЕВ уонна А. ОВЧИННИКОВ фотолара.

Оройуон Советыгар эби быыбардар

Депутатка кандидаттар

Оройуон Советыгар эби быы- директора таб. Макаров Семен Ии тоһороччу таб. Монастырев барта 1 №-дээх Толоонносоу Петрович уонна 22 №-дээх Ба-Здуард Иванович биир саһаһа быыбардыыр уокурунна депутат- рэтээһи быыбардыыр уокурунна на кандидатынан Карл Маркс депутатка кандидатынан Сылан аатынан совхоз Бахсытаа- орто оскуолатын коллектив- бы отделениеҥи рабөчайдарын уопсай муньаһынан райсовет ис- уопсай муньаһынан ити совхоз полкомун секретарын абазына- нан регистрациланылар.

СЕМЕН ПЕТРОВИЧ МАКАРОВ

1942-сыллаахха Сылан иһилиннэр колхоз- таах партияҥа төрөбүтэ. Саха ССРП чилиэна. Урдук үөрөхтөөх, инженер-механик. Партия рай- комун чилиэна.

Благочиненскайдаагы тыа, хаһаайыстаабыт институтун ситиһиллээхтик бүтэрэн баран Субу- руускай аатынан совхоз Сыланнаагы отделе- ниеттар механигынан, өтөн совхоз-кылаабы- най механигынан үлэстэбитэ. Көһүн сылаарга Сылан отделениеҥар управлэһаһаабыта.

Семен Петрович Макаров үүнэн иһэр, дьө- курдаах үлэһит быһытынан 1974 сыл атыр- дыах ыйыттан Карл Маркс аатынан совхоз эр- ректорынан өрө таһаарылаан үлэһит.

ЭДУАРД ИВАНОВИЧ МОНАСТЫРЕВ

1927-сыллаахха Сылан иһилиннэр төрөбү- та, Саха ССРП чилиэна. Урдук үөрөхтөөх.

1948-сыллаахха республикатаагы культурнай- сирдатар училищениа бүтэрбитэ. Бастаан сель- ской кулуун сыйадысыйинан, онтон Культура оройуоннаагы дьонни инструкторынан, ИБСЛКС райкомун отделеһи сыйадысыйинан үлэһи се- кретарынан үлэстэлээбитэ.

Красноарскайдаагы урдук партиянай оску- ланы бүтэрэн баран, ССРП Чурапчытаагы рай- комун отделеһи сыйадысыйинан, ССРП Анаабыр- даагы уонна Булуһааагы райкомнарын секре- тарынан уонна кэлин үлэһиттэр депутаттарын Булуһ оройуоннаагы Советын исполкомун пред- седательинан үлэстэбитэ. Билигин райсовет ис- полкомун секретарын абазынаһын толорор.

ТАДЖИКСКАЙ ССР. Бу күнүгө республика үбэ аһардаах юбилейа билиэһиннэ. Сылтан сыл Таджикистан столицата Ду- шаһе саһа тутууларынан килэрбэйэр.

СНИМОККА: В. И. Ленин аатынан проспекта.

Н. СОФЬИН фототэ.

ССТА фотохрониката.

Советтар түбүктэрэ

ИТЭБЭН ТУОРАТАРГА СОРУДАХТАННА

Быйылгы кыстык кыһалдаа-ра ардаттан биллэллэрэ. Ону үчүөттөн Хайахсыт отделение-тын салаатата (управляющий М. В. Васильев) сүөһүнү эра-хотонго киллэрэри ситисинтэ, үлэһиттэри да талору сүүмүрдэ-битэ.

Ол эрэри кыстыгы булбут сүөһүлэри эби, тотоһу аһалы-гынан хаачылар дымала биртөн биричиринилэринэн уардыла-ан испитэ. Ити туһунан болпу-руос Хайахсыт сельсоветын сото-рутаатыта буолбут исполкомугар көрүлэн иккэ көсөтүнүнү үөс-кэттэ. Ордук манньык ынахтарга баччаахта дээр куттунунаах эби аһылык суора бөлүөттүнэ Семён Ураев, Апас күөлүгөр «КВ» котеллар үлэстээбэттар. Итинэн аһылыкны ыйга баара эре иккитини кт отунан турдулар. Ол төбөнүгөр үүт малоройунан мамын былаана 6000 кг-нан итэ-вэс толорулуна, эбэтэр бирдини ынахкан 72 кг эре үүт ылымны-на. Дулраны, лабыканы, холуу-ну сөвөтүнкалааһын дини кытылаабаты.

Борооннор көрөөчүлөргө акта-нан туттарыла, оттон сүөсү-

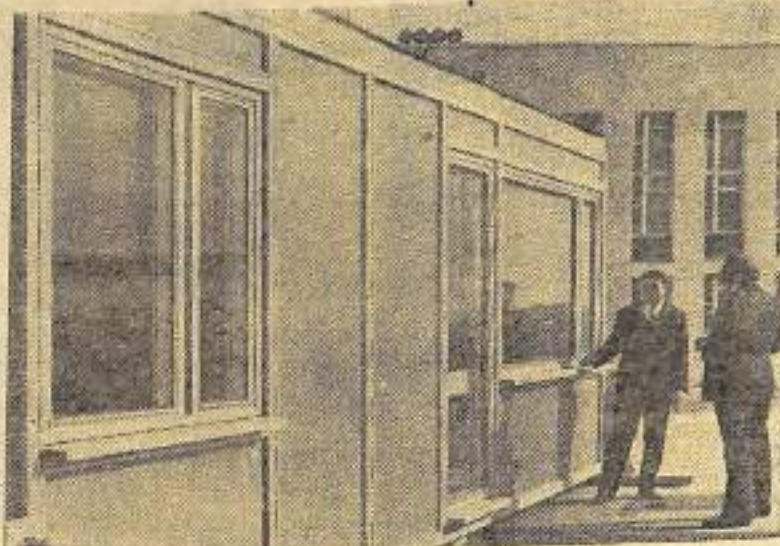
лүттөргө бирдинлэн эбелэти-летила ылымнаа илэстэр. Сү-түк сүөһүлөр ситэ чуолпайлаан, хайа боссуук хэс сүөһү итир-төөр биллибэт. Күннөргө, ый-лаары аһылык рационга өтөһүл-лүбүтэх. Оттон манньык ынахкан кыстыкка общественнай, госу-дарственной тарилталар фермалары кытта шефтаннларга тэри-либэтэх.

Сельсовет исполкома итини сөптөөх дүүлгэ туруорда уонна үөскээбит балаһыаньаны туора-тарга кыаг быһаарыһына таһаар-да. Аһылах холук итинэн көр-күһүлэри үлэстэн сылаах эби аһылыкны ситэри олохтууру са-лааттан модуга. Шефтанн үлэтин сагалыы тэрийэргэ, об-щественность күүһүн кыстык итэвэстэрин туоратымга туһаайар-га этилиһэ. Оттон исполкон чи-лиэннэрин бу быһаарым олохх-книривитин хонтуруоллуурга, бы-һаччы көмө оңорорго бирдини фермаларынан сыһыарар.

Н. АРЖАНОВ,
сельсовет исполкомун
секретара.

Эрилик Эрестини аатынан
совхоз

СТОЛИЦА МИКРО-ОРОЙУОНА

МОСКВА. Столица содуруу өттүгөр Хотуту Чер-тановога санга микро-оройуон тутуллар. Манна архитектордар уонна тутуааччылар оморор итинэн общественнай дымалар экспериментальной се-рияларын бэрэбиэркалиэхтэрэ. Сүрүн болгомто ис оңоһуу хаачыстыбатын тупсарыыга тыас иһилибэт буолуутун ситиһингэ, сантехнической, электротехнической оборудованиелары тупса-рыыга уурулуога. Тутуу бири уратытынан сир аһын мунутуурдук туһаныы буолуога. Сир аһылар гаражтар, трансформаторнай, тепловой подстанциялар оңоһуллуохтара.

СНИМОККА: оморор дымаларга аналлаах чэп-чэки фасаднай панель.

В. ЕГОРОВ, А. СТУНИН фотолара.
ССТА фотохрониката.

Луна-22:
алтыс ыйын
көтөр

1974 сыл бэс ыйы 2 күнү-гар селеноцентрической орби-тага таһаарыллыбыт «Луна-22» автоматической станция таһа-ары көтөр. Сатинны 11 кү-нүгөр Москва бириэмэһин 18 чааска станция Илмута 1778 эргитири оңордо.

Станция бортовой системалар уонна научнай прибордар сөпкө үлэлиилэр. Станция оңорбут чинчийиллэр сити-лин үөрэтиллэлэр.

МАЛАЙ ТЕАТР
150 СЫЛА

Сэтинны 10 күнүгөр Малай театр тэриллиби-тэ 150 сыла туолуутугар аналлаах үөрүүлээх муһнаах буолла.

Муһнаахха ССКП КК Политбюротун чилиэнэ, ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателя Н.В. Подгорнай тыл эттэ. Кини ССКП Кини Комитетын, ССРС Верховнай Советын Президиумун уонна Советской правительство ааттарыттан ССР Сою-зтарын Государственной академической Малай театр коллективын хай-баллаах юбилейинэн истинник эвэрдалээтэ. Эһиги албан ааттаах коллективкытыгар бай-тин истиг эвэрдэтин уонна иһинки үлэһит-гар ситиһиклэри баа-рылары, дини эттэ Н. В. Подгорнай, тиэр-дэрбэр ССКП КК Генеральной секретара Л. И. Брежнев көрдөспүтэ.

Н. В. Подгорнай ССР Союзтарын Государственной академичес-кой Малай театрын Октябрьской Революция орденынан наһараады-лыыр туһунан ССРС Верховнай Советын Пре-зидиумун Ыйааһын аах-та уонна ытыс таһы-ныытын ортотугар театр Знамятыгар ордены ииллэ.

ДЫССИПИЛИИНЭНИ ТУПСАРЫАХХА

Субуруускай аатынан совхозка III комсомольской конференция

Быйыл советской комсомол оморор ура-тылаах сыл. Аһыт үүрүт сылаа комсо-мол дойдута ыһымы бары үлэтин-хамна-һын түмүктөөн уонна иһинки сылларга иккэ программаны бэлэттөөн XVII съезд ытылыһына. Комсомолга В. И. Ле-нин аата итирелибитэ 50 сыла иккэ-ник бэлитиһинэ. 20-с үйэ улууканнаах тутуутунан биллэрелибит Байнал—Амур магистралын тутуу садалаһа. Ити бары-та комсомол, иччат оморор сыла күүрээ-ни укта, үлэбэ, үөрөххө, общественнай олоххо үрдүк ситиһинилэргэ көрүлөөтэ.

Совхоз комсомольской терилтэ бэйэ-тин көккөтүгөр 340-ча комсомол чилиэ-нин түмөр. Оттон 75 ырыһыаннара—үй-гүнү-ыйаһы быһаччы айсааччылар.

Сыта иччат-комсомольской фермалар төриллэн үлэлиилэр. Олорго 1200-чөк-мнэх сүөһү иччат илэстигэр итиллэн турар. Эдэрлэр куоталаһыларыгар Бол-тоно отделениетын «Сардага» иччат-ком-сомольской ферматын коллектива бастаан иһэр. Эдэр манньыксыттартан Татьяна Местникова, Мария Макарова, Соловьев-тан Анисия Ефимова, Светлана Нико-лаева, Болтоноттон Ольга Новгородова уонна Варвара Шедомова бири илээх-тэрин үрдүк ситиһинилэргэ көрүлүүллэр. Аһыт кыстыкка Сылааг отделениетын Улахан Күөлэргэ биригээдэтигэр «Чы-раадыма» иччат-комсомольской ферматын коллектива 250 бороону бука барытын тыһынаахтым итэн уонна бири борзон сууккатаагы эбиллэнтигэр үрдүк көрдө-

рууну ситиһиэ оройуонга бастаабыттар.

Былырыныгыттан ыла совхозка деп-личной хаһаайыстыба төриллэн үлэлиир. Манна комсомольской терилтэ 6 комсомо-лейы сыһыарыта. Быйыл эдэр оморор-чуттар 8 тонна оннугар 9,5 тонна омор-суну хомуйан, дьоһун ситиһиһэллэлэр.

Иччат итирелиитигэр полит-куруһуок-тар улахан оруолу ыаллар. Ол иһин хэс бирдини комсомолд уонна иччат полит-куруһуоктарынан хабыллыта бири бу-туччулаах көрдүбүт. Аһыт сылаа 14 полит-куруһуокка совхоз иччаттара үө-рэммиттэрэ. Олортон Арыылаахха Н. И. Решетников, Хатымта И. Я. Чичигина-ров, А. В. Аргунов сайабыт куруһуок-тарын истааччилара үөрэхтэрин ситиһи-лээхтин түмүтээбиттэрэ.

Дойду үрдүнэн орто үөрэхтэһини сит-эрин сорууга турар. Ол үрдүнэн аһыт үөрэх дымлытар совхоз отделениеларыгар аһыттыбыт консультационнай нууһнар бэйэлэрин аналларын кыайан төлөрбөтөх-төрө. Ол сүрүн биричиринилэни ити нуу-һнарга хабыллыбыт комсомолдотар уонна иччаттар ситэ үөрөмүтэхтэра уонна ус-туһан уурайан хаалбыттарга буолла. Арай Арыылаахтан Килэнигэ бири комсомол-ка Татьяна Борисова кыһынты быһа сыра-лаһан ситиһ-хотуу аттестатын ылыта. Бу үтүө холобур иһинкини атыттарга үчүтэй өттүнөн сабыдальнан сөн этэ. Быйыл саас ытыллыбыт Ленинский ат-тестацияны сыччаа Арыылаахтаагы ком-сомольской терилтэ эре ситиһинилээхтин ылыта. Оттон атыттар ситэ-хотө мыһа-

лар. Комсомольской үлэбэ-хамнаһа, общественнай хонтуруоллааччынан «КП» буолуохтаах. «КП» байитин аһыт, со-ругун ирааһынан төлөрбөтө, Кини постара үчүтөйдик үлэстээбэттар.

«Үлэһит масса култуураны аһааччы» дини дөһүннэн оройуонга уус-уран са-моделительны көрүтэ совхоз бары отдел-ениларын коллективтара тэрэбинилээхтин иччаттыбыттарга. Аһытбригадалар үлэлэрин көрүтэ совхоз үйүө мистэтин ылыта. Кытаанах, Соловьев иһилиһитэринилэри Култуура дымалара оройуонга бастыг үлэстээхтэринэн биллэллэр. Ол эрэри хэс бирдини комсомолд уонна иччат уус-уран самодельность активнай кытыла-ларга буоларын ситиһин комсомольской терилтэ бири бөччүмнэх соруугу бы-һыттыһан туруорулар.

Комитет үлэтин туһунан отчуоттуур таһылааты өтөрбүт С. Никитин уонна таһылааты дүүлүкөтүт таһаарыстар об-щественнай бэрээдэк болпурүөһүгэр эл-бэхтин тохтоотулар. Бэрээдэк, дыссипи-чинэ билитин үчүтэй дииргэ эрдэ. Об-щественнай бэрээдэги хэһин, арыталаа-һын сарданан таһа тураллар. Бары ман-найгы сүһүөх комсомольской терилтэлэр итин утары утумнаах, түмүктөөх үлэни ытылаһа наада.

Конференция комитет үлэтин орторон сайаалаата уонна сыта састаабы талаа.

Комитет секретарынан Семен Никитин, оморунан Михаил Дьячковской таһылы-нылар.

Агитаторга, полцтинформаторга неме

ОРОЙУОН СОВХОЗТАРЫН СҮӨҮ ИИТИИТИГЭР 1974 СЫЛ

	Ынах сүөһү				Ол иһигэр ынах				Сылгы				Ол иһигэр биз				Ынах төрөөтө		Ынах сүөһү өлүүтэ				Ол иһигэр ылар	
	былаан	туола	%	1973 с. +	былаан	туола	%	1973 с. +	былаан	туола	%	1973 с. +	былаан	туола	%	1973 с. +	1973 с.	1974 с.	1973 с.	1974 с.	1973 с.	1974 с.	1973 с.	1974 с.
Карл Маркс	6070	6443	106,1	+420	2465	2511	101,9	+72	4400	4743	107,8	+272	2190	2212	101,0	+65	1944	1972	296	335	214	170		
Субуруускай	7130	7293	102,3	+408	2780	2654	95,5	-15	4240	4690	110,6	-72	2110	2035	96,4	+75	2044	2077	264	341	133	161		
Э. Эрестини	4570	5200	113,8	+359	1855	1851	99,8	+34	3200	3463	108,2	+249	1550	1609	103,8	+69	1647	1642	134	181	84	113		
Ор. үрдүнэн	17770	18936	106,6	+371	7100	7016	98,8	+91	11840	12896	108,9	+449	5850	5856	100,1	+209	5634	5891	694	857	431	444		

ДЭЭН БАРАХСАТТАР ТУСТАРЫГТАР

Редакция алтынньытаабы почтатыттан

Алтынньыта бийиги редак-
циябит үлэинтэртэи сүүсчэ
суруту туһунта. Олорго, биллэн
турар, хото общественнай сүүһү
кыстыгыт тэрийи, идитлэһэ
тутаах сылын түмүтэһиннээх
кварталыгар таһаарылаахтык
үлэниир производство манка-
рын, партийнай, профсоюзнай,
комсомольскай тэрийтэртэ
үлэи-хамнаһы киэниик ырып-
пыт өтүөттүүр-быбардылар мун-
нахтар, партийнай үөрэх дьы-
лын бастахы занитиеларын ту-
тарынан суруйдулар. Оттон бу
метастааба, олору барытын ха-
тылы барбапка, иһи киһиэхэ,
обществта сыһаманын туһунан
чопчу бөлүөрүөскэ тохтуору ба-
рыллар.

Иһи саастаах Саргы эмискэ
улаханньык мөдүмөйт, улам бар-
ган испит. Оттон балбыйлар
кирдеһинэ өрө табыллар буол-
бук. Ийэлэрэ киһини кытары
кириэстэһинэ биригэ төрөөбүт-
төр, эмнэ кыракий дьон, хайдах
таһаан, аһаан-сиин сылдыһах
быйларей. Ийэ, Чурапчы салин-
нэтин олохтоодо А. Саввина,
ити ырахан санаатын өрө фелд-
шеригэр Людмила Чапыгинаба

көпсөөбүт. Оттон Людэ густаах
эбэһиниһигэр дараны түбүгэ а-
бах. Ону абаан бэйэ эппиитигэр
ырахан ырыһады ылым... Ол
эраары өбөлөр барахсааттар... Ээр
эмчит ийэни уоскуһут, кымыс-
чааны дьонитигэр сыгыларан бай-
тыны эмиһиргэ собуласпит. Би-
ригэ эрдорунан пүн аһамы үө-
түтэ Сарыта сылын аһаарыт,
үтүрөхүт. Оттон Бодыска олох-
тоодо М. Федорова суолга чымыс-
мааны уһунбут. Оһио—сыана-
лаах докумуоннара, күндүтүк са-
нылар маллара, харчы, Хомойуу,
кустанымы... Дьолго, сүтүгү Сы-
лан орто оскулатын учуутала
А. И. Ноговицын булан Хонтодо
сельсоветин исполкомугар түт-
тарбыт.

Дьон барахсааттар кыһалда-
рын аччатар, үөрүүлэрин үкүстэ
итиниик сизер-майгы общество
үлэтигэр-хамнаһыгар ахтыһа-
дык кытылаттан эмнэ кастор.
Хадаарга Е. Н. Михайлов, Вахсы-
та П. А. Шеломов анэн үлэниир
сахастарын ааспыттара быданна-
быт кырдыаастар, баллар. Ки-
нилер общественнай сүүһү бы-
һылгы ырахан кыстыгар дьон-
сэргэ кыһалартыч аччатар бара-
нан сайын от хонууругар бэркэ
сыралаастылар. От хомууругар,
общественнай сүүһүнү кыстыкка
киллэригэ улахан көмөлөрүн
иһи промышленнай тарыталар
работайдарыгар, сулуусалаах-
тарга, оскуолалар үөрөнөөччилэ-

ригэр махтаар суруктар аастыт
айга редакцияга соххоттаран
эбэхтик киирдилөр.

Дьонор иһи ардыларыгар
итиниик сыһаан бийнэхэ, совет-
скай дөйдүгэ, ханньык да үһү-
лүччулаах көстүү курдук сыана-
ламмата биллэн турар. Торо дьэ-
тахха, социалистическай сизер-
майгы итинтэи атын буолуон
сатымнат.

Ол эраары, биер үсүн үлэ-
хамнас кыайтарбатада, түбүс-
салык үтүрүдүгэ аатыран,
дьон кыһалаларын аахайбапка
хаалар түбөтталар сорох арды-
гар көстөлөр. Хайыат алтынны
26 күнүнээри нуэмэригэр Эрлти
Эристин аатынан совхоз Ха-
даардыры отделеһиетин Кырыс-
ыччат комсомольскай ферматын
сүүсүһүттэрин «Хаһан электри-
чество күлүмүрдүү ымаймай?»
дэиэн суруктара бачээттэмнэ.

Оһио, проводтар лампалардын
быйдыын тардылан туралларын
үрдүнэн, электрической уот сүөх
буолди үлэһэ-хамнаска, олоххо
дьяаһаха эрайдымиттерин, сэр-
гэхситэр үлэ мөлтөүрүн, сатаалар
почта тийиэи бизербетин, ол ту-
һунан этэн хордохторуо. Озде-
ление салайааччылары куюйла-
рыгар-манкыларыгар огуустар-
баттарыан туһунан суруллубута.
Сүүсүһүттэр бу сизердэх көрдө-
бүллэрэ хаһыат суруйуутун көн-
үйтэн дараны син-биер тол-
руллубута. Ол туһунан адыс
соторутаабыта совхоз комсомоль-
скай тарылатетин конференцияты-
гар ахтыллыбыта.

Киһи киһиэхэ—дөһөр, быраат,
табаарыс. Бу бийиги олохпутун
төһөлөөхтүк сырдатарый! Ону
мөдүм үрдүктүк тутуу—хас
бийдиһибит эбэһинэһэ.

И. ОНОЕВ.

ДМИТРИЙ АРТЕМЬЕВ бийики
сэрии иһинэ Чурапчытаады пе-
дагогическай үчилищегэ биер
ыалга олорон үөрэмкиппит. Киһи
быраата Мишалыын аһалара эрдэ-
олон, аһардас ийэлэригэр иһил-
дигиттэргэ, кыралартытан кыһа-
даны билэн-улаанпыттара. Сайын
айы Орджоникидзе аатынан кол-
хозка Бабада үрээр от өттүл-

най оскуолага, онтон учуутал
үөрөөр үөрэммиттэргэ. Спордунан
дьарымтанар буоланнар, эт-хаан
өттүнүн эмнэ сайдымылаах этилэр.
Кинилэр түөстэрин ГТО I-II «ре-
вектордаах. Верешиловтык
ытааччы, ГСО, ПВХО значоктара
киргэтэллэрэ.

КОСТЯ республикага хайынар
күрэхтөөһинитигэр кииран бөйгө

Өтөхтөөх аһаһы хайыһарынан
баран эргийэн кэлэрэ, «Этим-хаа-
ным дьэ тэһийдэ, чөбүгирдим»,
—дэиэн үөрөн-көтөн киирэрэ.
Аһаат до оскуолага биизукульту-
ры үөрэтэ таһсара. Ол сайын
биизукультура уонна спорт өрө-
йуһунаады комитетын председа-
теле буолбута.

Костя туһунан «Воинская би-

блайдыллыбыт бөрү курдук ис-
питтэн өстөөхкө кытаанах кыр-
ес санаалар киирэллэр»—дэиэн.

1944 сыллааха Якутскайга
«Кинилэр Ийэ дөйдүлэрин кө-
мүсүкүүлэр» дэиэн киһигэ нууч-
чалы тылымнан бачээттэһин
таһсэбыта. Оһио 50—51 стр.
«Көрсүһүү» дэиэн Васкаий Ива-
нов ыстатыйатыгар Колэ туһу-
нан бу курдук суруллубут:

«...Немец быйдыаһыт биер
дэриэбинэтин бөсхөлүүр иһи
бийиги чаастыт сэриилээрэ.
Окуопаттан куоттары сорумнут
иһи немети Ефимов байыас ии-
ники сулбу ойон кииран ыты-
лаан кабыспита» Өстөөх пуле-
туван күүстэххэ уоту аспыта. Оһио
Ефимов, «Ийэ дөйдү иһи! Саха
эриги иһи!» дэиэн хаһытаау,
илиитигэр гранаталаах немецкай
бизидажка ыстампыта. Дэлби та-
бар тыас иһиллибитэ. Өстөөх пу-
леметтара ах барыттара. Оһио
туһунан бийиги баймастарбыт
хаттан кимн киирбиттэргэ уонна
дэриэбинэни немецтэртэн ыраа-
табыттара. Ефимов гранатала-
рынан өстөөх пулеметун кимн
гыйтын сүөх оһорбута уонна бө-
дөтин чааһыгар үлүс трөфейнай
пулеметтаах эргиллэн кэлбитэ.
Чала командованията Ефимовы
Кыһал Эһаһа орденга наараа-
дара түһэрбитэ».

Ийколай 1944 сыл олунньу
10 күнүгэр «Хорсунун иһи» ме-
дальнаан нагараадаламмытын уон-
на сотору эмнэ наараада ылыах-
таарын туһунан суруга үөһө
ыйыаллыбыт киһигэ баар.

Коммунист И. И. Ефимов 1944
сыл Арһал фронтка Зигкино дэ-
риэбинэ иһи кыргыһыга хор-
суннар олүүлэринэн өлбүтэ. Киһи
«Геройдан төһөргө, биһитер ге-
ройдуу өлөргө»—дэиэн байэтин
кэс тылан чыстээхтик толорбута.

Г. Д. ЕФИМОВ,
Аһа дөйдүну немүсүүр
Улуу сэрии кыттылааба.

Улуу Кыайыы 30 сылын көрсө

Доботторум кэриэстэрэ

лара, күннээри үлэ нуорматын
аһара төлөрөллөрө. Вырааттыл-
лар фронтка биригэ барбыктара
уонна кыргыс хонууттар охуу-
буттара.
Дмитрий Васильевич сэриигэ
барыан киһинэ Аладар сөтө кы-
лалетан оскулатыгар учуутал-
лабыт. Үлэтигэр олус кыһам-
нылаах, активнай общественник-
комсомолец өтө. Биригэ үлэлэбит
табаарыс учууталыгар М. И.
Ефимовка армияда барарга ба-
бисэска ылан баран суруйбут су-
ругар «Аһи үс хонугунан кыы-
рыктаах сэриигэ барабыт... Вийа-
си аһэр төлөһнөөх патриоттар
мизетэбит билгиһи кырыһыһы
иһиники фронтугар»—дэиэн, аны
санаатахха, көрмөһин аһиит өбит.
Учуутал Д. В. Артемьев өстө-
бү кытта харса сүөх охсуһа снл-
дьен 1944 сыл тохсуйнуу 30 кү-
нүгэр өлбүтэ. Киһи Калининскай
убаласка Рожков дэриэбинэгэ
көмүлүбүт.

Мин абаан Логонтей оронһор
элтэ уоллаах өтө. Оттон үһэ
эрдэ өлбүттэрэ. Үһэ Аһа дөйдүну
көмүсүүр Улуу сэриигэ кытты-
быттара. Колэ уонна Костя актив-
най комсомолецтар этилэр. Якут-
скайдаары национальнай байыан-

оһорбут хатыг хайыһарынан
сүүрэн призер буолта. Киһи тыл-
ланан туран 1941 сыл от ыйын
27 күнүгэр оройуонтан биер
бастакынан төрөөбүт дөйдүтүн
комүскаһа барбыта. Сэрии буола-
рын кытта, бэс ыйын 24 күнү-
гэр «Социализм суола» оройуон-
нарын хаһыакка патриот-комсо-
молец бу курдук суруйбута: «Би-
һиги хайбаллаах большевистскай
партиябыт тула, бийиги Советскай
правительствобыт тула түмсэргэ
Советскай правительстве ыгы-
рытын сүһкээ бараннйлаах
чувствотан көрөбүт. Мин, ити
ыгырыһыта эппиэттээн, бөйөм
төрөөбүт дөйдүм көмүскаһигэр
хаһан да буолтун иһи өстөбү
утары охсуһартан куттамаһын.
Оһио барар биригэ калларынэ,
туох баар күөспүн, сатабылбын
харыстыам суога, бүтүн олохтун
да биэрэриим. Төрөөбүт дөйдүм
иһи сулуусалымарга мөдүм
бөдөммин».

1940—1941 сс. үөрэх дьылы-
гар Костя бийики Чурапчы ос-
кулатыгар биер уонскайга олорон
аһи бастаан учуттаалааһыннат.
Киһи ону сэргэ байыаннай үөрэх-
хэ командир-инструктор ита. Сир-
сыарда айы оронуттан тураат,
Сэриигэ киирэртэн куттаммат,

рысээтэтин эрэлээхтик төлөрөн,
эр санаалаахтык 1943 сыл тох-
суйнуу 4 күнүгэр өлбө» —дэиэн
аһата Логонтей оронһорго бил-
лэрин кэлбитэ.

НИКОЛАЙ ЕФИМОВ бийики
1942 сыл бэс ыйыгар Советскай
Армияда биригэ сулуусалымы
төрбөһиннат. Киһи өччотөдү Са-
дын оройуонугар Туой-Хайа ос-
кулатыгар учууталымы смццалы
ыгырыллан бүтүүлэри кытта
биригэ Якутскайга кэлбитэ. Ни-
колай, Михаил уонна юни—үс бы-
рааттымылар биригэ бастаан дара
үөрэмкиппит. Оттон хайынар
биригээдэлэригэр араарбыттара:
Николай 21-с биригээдэга, Ми-
хал бийики 20-с биригээдэга
түбөһииппит. 1943 сыл олунньу
—кулун тутар ыйдарга өстөбү
Демьяновскайдаагы плацдармын
аһэргэ кыттыбыһпыт. Николай
оттон Старая Русса куорат таһы-
гар барбыт өбит.

Кэргэнэ Мария Васильевнада,
өкөлөрүгар—суруйбута: «Мин
фронтка, Старая Русса хотугулуу-
ардаа өттүгэр, сыдыабын. Күнү-
түһүн быһа сэрии тыаһыттан
аттыны иһтибэһин. Өлө сыһа-
сыһа тымынаах ордуталыбын.
Сэриигэ киирэртэн куттаммат,

СНИМОККА: Маркс му-
зей-дьиэтэ. Киһи манна
1818 сыл ыам ыйын 5 кү-
нүгэр төрөөбүтэ.
А. УРБАН фотота.
ССТА фотохрониката.

СЭТИННЬИ 1 КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Смдгы өлүүтэ		Ол иһигэр кулаун		Эт оһоһуута (центнер) тымынаах ыйаһынынэн			Үүт валовой маһа (центнер)			Биер фуражнай ыһахтан ыһаһа (кг)			Үүтү государство аһымылаһын (центнер)			Эти государство аһымылаһын (центнер)		
1973 с.	1974 с.	1973 с.	1974 с.	былаан	туолла	%	1973 с.	былаан	туолла	%	былаан	туолла	1973 с.	былаан	туолла	%	былаан	туолла
90	89	3	3	9000	6158	68,1	1535	26200	27217	103,9	+3081	1422	1226	86,2	18160	20249	111,5	+1801
72	101	1	1	10000	7124	71,2	+793	28600	26036	91,0	+405	1430	1302	91,0	22740	20143	88,6	-544
55	50	—	2	7000	5092	72,7	-375	26200	26093	99,6	+357	1610	1749	108,6	18250	20373	111,6	-681
217	240	4	6	26000	18374	70,7	-1117	81000	79346	97,9	+3843	1480	1389	93,8	59150	61360	103,7	+798

Государственной статистике оройуоннаабы инепентурата.

